

Vuollerims Friskola

Rektorn vid Vuollerims Friskola

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Vuollerims Friskola
i Jokkmokks kommun

Tillsyn i Vuollerims Friskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Jokkmokks kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Vuollerims Friskola besöktes av Skolinspektionen den 25 april 2013.

Fakta om skolan

Vuollerims Friskola ligger i samhället Vuollerim i Jokkmokk kommun. Skolan bildades år 2010 och huvudman är Vuollerims Friskola AB. Skolan omfattar årskurs 6–9. Vid tiden för tillsynen har skolan 27 elever som är indelade i två åldersblandade klasser.

Vid skolan arbetar tre lärare som utgör ett arbetslag. Skolans rektor, som leder och ansvarar för det pedagogiska arbetet, arbetar även som lärare.

Kunskapsresultat

Av skolans sammanställningar framgår att samtliga elever i årskurs 9 nådde de nationella målen i alla ämnen vid läsårets slut år 2011 och 2012. Elevernas genomsnittliga meritvärde var 215,5 år 2011 och 215,8 år 2012, vilket ligger över nivån i riket som var 210,6 respektive 211,4. Det finns skillnader mellan flickors och pojkars meritvärde på Vuollerim Friskola. Flickornas meritvärden nämnda år var 238,5 respektive 260 medan pojkarnas var 192,5 respektive 170,6. Det låga elevantalet gör att resultaten för enstaka år måste tolkas med försiktighet.

Vidare framgår av skolans sammanställningar att samtliga elever i årskurs 6 nådde de nationella målen i alla ämnen vid läsårets slut år 2012.

Helhetsbedömning

Sedan Vuollerim Friskola startade har två avgångsklasser avslutat sin grundskoleutbildning vid skolan. Samtliga avgångselever har lämnat skolan med godkända betyg i alla ämnen. Även om skolan redovisar goda kunskapsresultat fortsätter arbetet med att uppfylla de nationella målen och kunskapskraven för utbildningen. Skolan har ett ansvar att ge alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

I enlighet med detta ska skolan ge särskilt stöd till elever som behöver det för att ha möjlighet att nå kunskapskraven. Vid Vuollerim Friskola finns ett litet antal elever som ges särskilt stöd och för dessa finns åtgärdsprogram. Skolinspektionen bedömer dock att skolan behöver förbättra sina åtgärdsprogram, framförallt behöver elevernas stödbehov tydliggöras och beslut om åtgärder utgå från detta.

Även när det gäller elever som lätt når kunskapskraven har skolan ett ansvar att ge ledning och stimulans för att de ska kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I detta sammanhang påtalar Skolinspektionen att skolan behöver utveckla arbetet med de skriftliga individuella utvecklingsplanerna så att de blir ett verkligt stöd för elevernas lärande och kunskapsutveckling. Bland annat behöver lärarna beskriva vilka delar av kunskapskraven i de olika ämnena bedömningar i skriftliga omdömen utgår från. Detta för att eleverna ska förstå förutsättningarna för sitt lärande, vad de kan och hur de kan utvecklas vidare, samt utveckla förmåga att själva ta ansvar för sina studier. Intervjuer tyder på att eleverna vid Vuollerim Friskola i hög grad är intresserade av att ta sådant ansvar.

Vid tillsynen framkommer att rektorn arbetar för att förbättra lärarnas förutsättningar att i förhållande till sitt uppdrag följa upp och dokumentera elevernas lärande. Detta är viktigt, inte bara ur ett elevperspektiv, utan även därför att lärarnas uppföljning av eleverna på individnivå ger underlag för en bedömning av verksamhetens kvalitet. När det gäller uppföljning och utvärdering på skolenivå är Skolinspektionens bedömning att skolans systematiska kvalitetsarbete måste utvecklas för att ge skolan stöd för beslut om utvecklingsåtgärder. Dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet måste också förbättras.

Vid tillsynen framkommer inte annat än att eleverna trivs och känner sig trygga på skolan. Rektorn uppger inför tillsynen att kränkningar är någonting som inte förekommer på skolan. På liknande sätt uppger lärare och elever i intervjuer att mobbning inte förekommer. Skolinspektionen vill poängtera att även under sådana förhållanden har lagstiftaren ansett att skolor behöver bedriva ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Det handlar dels om att stärka positiva förutsättningar för likabehandling i verksamheten, vilket inte behöver utgå från konstaterade problem, och dels om att minimera risken för kränkningar, vilket bör utgå från riskfaktorer som identifieras i verksamheten. Skolinspektionen bedömer också att skolan behöver organisera och använda elevhälsan så att den ges förutsättningar att medverka i skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete, men även i uppdraget att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vuollerims Friskola att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 30 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd**Bedömning**

Vuollerims Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Ange i åtgärdsprogrammen vilka elevens behov av särskilt stöd är.
- Besluta om mål och åtgärder som utgår från elevens behov och inriktas mot kunskapsmålen i läroplanen och kunskapskraven.
- Se till att skolan ansvarar för att genomföra de särskilda stödåtgärderna.
- Ange i åtgärdsprogrammen hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen, genom uppgifter från lärare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn.

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och samråd med elevhälsan ska ske om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd och ett åtgärdsprogram ska utarbetas. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Åtgärdsprogram beslutas av rektorn och ska ange vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Vid Vuollerim Friskola har upprättats ett fåtal åtgärdsprogram. Skolinspektionen har tagit del av exempel. I programmens inledande del framgår elevens starka sidor och elevens svårigheter. Svårigheterna beskrivs exempelvis som låg läshastighet, stavningssvårigheter och bristande läsförståelse. Härfter anges såväl långsiktiga som kortsiktiga mål och åtgärder. Exempel på långsiktigt mål är att eleven ska lämna grundskolan med goda betyg och kortsiktigt mål, att elevens ska läsa ut en bok. Vidare anges hur ansvaret för åtgärderna fördelas mellan skola, hem och elev samt dag och tid för uppföljning.

Enligt Skolinspektionens mening behöver skolans åtgärdsprogram, utöver elevens svårigheter, ange vilka behov av särskilt stöd eleven har, det vill säga på vilket sätt eleven inte utvecklas i inriktning mot kunskapskraven i läroplanen eller riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Den utredningen som ska föregå utarbetandet av åtgärdsprogram syftar till att ge underlag som förklarar varför eleven har svårigheter och vilka elevens behov av

stöd är. Skolinspektionen, som visserligen inte har tagit del av de utredningar som ligger till grund för skolans åtgärdsprogram, understryker vikten av att elevens behov tydliggörs i såväl utredning som åtgärdsprogram.

I nästa steg ska nämligen elevens behov utgöra utgångspunkt för de mål och åtgärder som beslutas. De mål som har satts upp i skolans åtgärdsprogram är inte tydligt inriktade mot kunskapsmål och kunskapskrav. Vidare är åtgärder inte alltid specifika och tydligt kopplade till elevens behov. Ett exempel är åtgärder i form av att man i skolan ska jobba med stavning eller att eleven ska läsa en bok. Åtgärder av det slaget, som beskriver sådant som alla elever gör, kan vara svåra att följa upp och bedöma om de fungerar. Skolinspektionen anser vidare att ansvaret för åtgärderna allt för ofta läggs på eleven och hemmet. Skolan behöver se till att ansvaret för att genomföra de särskilda stödåtgärderna ligger på skolan. Det behöver också framgå hur åtgärder ska följas upp och utvärderas, enbart angivande av ett datum ger inte svar på hur uppföljning och utvärdering ska ske.

Författning

3 kap. 9 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Vuollerims Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet, i en skriftlig individuell utvecklingsplan (IUP), (1) ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och (2) sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Rektorn beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen.

Skolinspektionen har tagit del av exempel på skriftliga omdömen från Vuollerims Friskola. I ett flertal exempel framgår vilka delar av kunskapskraven i ämnet som bedömningen av elevens kunskapsutveckling utgår från. I några exempel saknas dock en tydlig koppling till kunskapskraven, istället

anges exempelvis en beskrivning av vad eleven gjort eller arbetat med och hur eleven fungerar på lektioner. I något fall följs en sådan beskrivning av en "betygsprognos". Flera omdömen innehåller subjektiva beskrivningar såsom att eleven är "duktig" och "positiv".

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se till att lärarna skriver skriftliga omdömen som avser elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven. Beskrivningen ska innefatta såväl vad eleven kan som vad eleven behöver utveckla vidare. Skriftliga omdömen ska vara informativa, det är därför inte tillräckligt att enbart skriva att eleven "ligger på betyget B" eller liknade. Skolan behöver även se till att omdömena inte innehåller beskrivningar eller värderingar av elevens personliga egenskaper.

Vidare anges i skolans exempel endast i liten mån vilka insatser som behövs för att eleven ska nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Skolinspektionen bedömer att skolan måste se till att de framåtsyftande delarna i samtliga elevers individuella utvecklingsplaner tydliggörs så att de sammanfattar de insatser som, framförallt skolan, behöver vidta för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Det är rektorns ansvar att ge lärarna stöd och förutsättningar i deras arbete med att utveckla dokumentationen såväl i fråga om omdömen som i fråga om den framåtsyftande delen. Rektorn ska bestämma om utformningen av skriftlig information som ges. För stöd i arbetet med individuella utvecklingsplaner hänvisas till Skolverkets allmänna råd för individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen (SKOLFS 2012:16).

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Vuollerims Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att det genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. I detta ingår att genomföra dokumenterade analyser på skolnivå av skolans resultat i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven för utbildningen.
- Se till att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras på sådant sätt att det ger en samlad bild av skolans resultat, måluppfyllelse och kvalitetsarbete.

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn leda och samordna det pedagogiska arbetet på skolan och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn är ansvarig för att det på skolan bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollag och andra föreskrifter uppfylls.

Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Tillsynen visar att skolans rektor är förtrogen med verksamheten, delvis av den anledningen att rektorn även arbetar med undervisning. Skolans lilla format bidrar också till att rektorn kan ge lärarna pedagogisk ledning i alldagliga sammanhang. Det framkommer vid tillsynen att det finns lärare som upplever att bedömning och betygssättning är svårt. Enligt rektorn behöver skolan arbeta för att bli säkrare i styrdokumentet. Rektorn försöker skapa möjligheter för lärarna att diskutera och utveckla arbetet i detta avseende. Utöver pedagogiska samtal på enheten försöker rektorn etablera samarbete med andra skolor. Vidare kommer lärarna delta i en kurs om betyg och bedömning till hösten. Skolinspektionen ser positivt på rektorns ansträngningar i denna del.

Dock framstår det mot denna bakgrund, d.v.s. att skolan ser behov av fortbildning hos lärarna och upplever osäkerhet kring tillämpningen av de nya styrdokumentet (2010 års skollag och läroplan), som särskilt viktigt att skolan följer upp och utvärderar kvaliteten i verksamheten.

Skolan har tagit fram en lokal arbetsplan och ett årshjul för systematiskt kvalitetsarbete. Rektorn beskriver att skolan inte har följt årshjulet till punkt och pricka och att man framförallt behöver hitta former för en strukturerad dokumentation av kvalitetsarbetet. Enligt rektorn är skolans systematiska kvalitetsarbete i ett uppbyggnadsskede. I dokumentet "Systematiskt kvalitetsarbete, Vuollerims Friskola, 2011-2012" redovisas översiktligt resultat på nationella ämnesprov i årskurs 6 och 9 samt betyg och genomsnittligt meritvärde i årskurs 9. Vidare beskrivs skolans arbete med elevinflytande, normer och värden samt uppföljning av frånvaro. Några analyser eller beslut om utvecklingsåtgärder redovisas inte.

Tillsynen visar att skolan följer upp och sammanställer resultat som beskriver skolans måluppfyllelse utifrån de nationella målen och kunskapskraven för utbildningen. Skolinspektionen bedömer dock att skolan i större omfattning behöver genomföra dokumenterade analyser på skolnivå av vad som påverkar och orsakar måluppfyllelsen. Det kan exempelvis röra sig om att analysera skillnader över tid, mellan olika ämnen och kön i förhållande till faktorer såsom arbetsformer, arbetssätt, undervisningstid, materiella resurser och personalens

kompetens. Även resultat av skolans värdegrundsarbete och arbetet med särskilt stöd behöver följas upp och utvärderas. Allt i syfte att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse. Efter detta behöver rektorn fatta beslut om insatser utifrån skolans gemensamma analys och bedömning.

Skolinspektionen bedömer vidare att skolan behöver se till att det finns en dokumentation som ger en samlad bild av skolans resultat, måluppfyllelse och kvalitetsarbete. En sådan samlad bild kan vara intressant för personal, elever och vårdnadshavare, likaväl som den kan vara till nytta för att kunna följa kvalitetsutvecklingen över tid.

Författning

4 kap. 4 – 6 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Vuollerims Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Organisera och använda elevhälsan så att den ges förutsättningar att uppfylla skollagens krav att vara förebyggande och hälsofrämjande och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering

I skollagen anges att det för eleverna ska finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

I samband med införandet av bestämmelsen om en samlad elevhälsa framhölls i förarbetena (prop. 2009/10:165, s. 276) att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Vidare angavs att elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bl.a. elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning.

Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Vid tillsynen framkommer att Vuollerims Friskola på avrop har tillgång till skolsköterska, kurator, psykolog, läkare och speciallärare. I den verksamhetsredogörelse som skolan lämnat in till Skolinspektionen beskriver rektorn att olika kompetenser kopplas in i ärenden beroende på vilket typ av "problem" som är aktuellt. I intervjuer förklarar elever att en elev som vill träffa sjuksköterskan eller kuratorn först måste vända sig till rektorn med en förfrågan om detta. Enligt rektorn har skolsköterskan genomfört hälsosamtal med elever och kuratorn har varit delaktig i förebyggande arbete när skolan haft behov av det, dock inte innevarande läsår. I något fall har skolan samlat flera kompetenser i ett enskilt ärende om särskilt stöd, men oftast har det ansetts tillräckligt att kalla in speciallärare.

Även om skollagen preciserar vilka kompetenser som ska ingå i elevhälsan står det huvudmannen fritt att organisera sin elevhälsa utifrån lokala behov och förutsättningar, exempelvis kan huvudmannen själv anställa personal eller ordna det på annat sätt. Skolinspektionen konstaterar att Vuollerim Friskola har tillgång till samtliga kompetenser inom elevhälsan, såtillvida att skolan kan köpa in tjänster i olika ärenden. Dock saknas ett kontinuerligt och strukturerat samarbete mellan de kompetenser som ingår i elevhälsan samt mellan elevhälsan och övrig skolpersonal. Sådana rutiner är viktiga bland annat i samband med utredningar om elevers behov av särskilt stöd men även när det gäller arbetet kring elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund. Skolinspektionen bedömer att Vuollerim Friskola inte använder elevhälsan på ett sådant sätt att den utgör en samlad funktion och ett verktyg i skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete eller i skolans arbete med att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Författning

2 kap. 25 §, 3 kap. 8 § skollagen, Lgr11, punkt 2.8, Rektorns ansvar

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Vuollerims Friskola en anmärkning.

Handläggningsrutiner

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Handläggningsrutiner.

- Skapa rutiner för att skicka slutbetyg till Jokkmokk kommun.

Motivering

I skollagen anges att huvudmannen för en fristående skola där betyg sätts ska lämna över elevernas slutbetyg eller de betygsdokument som eleven får efter fullföljd gymnasieutbildning till den kommun där skolan är belägen.

Vid intervju med rektorn framkommer att skolan inte har skickat in några slutbetyg till Jokkmokks kommun. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver upprätta rutiner för att lämna över slutbetyg till kommunen.

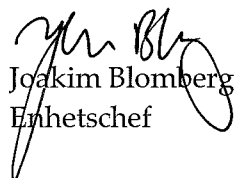
Vuollerims Friskola förutsätts åtgärda bristen och någon redogörelse behöver inte lämnas till Skolinspektionen.

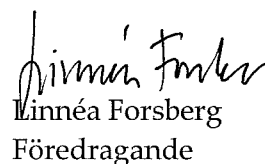
Författning

29 kap. 18 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråden Ulrika Svedmark och Jonas Hedström.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Enhetschef

Linnéa Forsberg
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i beslutet.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).